

Ingen tanke om ett utvalt folk

Islam erbjuder ett unikt och rationellt förhållningssätt till tro genom sin universella öppenhet, där vem som helst, oberoende av ursprung, etnicitet eller tidigare livsöden, kan bli muslim. Denna princip, som är både enkel och djup, vilar på tanken att människans relation till Gud är *direkt* och *personlig*, utan behov av officiellt godkännande från någon mänsklig auktoritet. Här möter vi en tro som inte begränsas av etnicitet eller nationell tillhörighet, utan är tillgänglig för varje individ som väljer att träda in i den.

Att islam inte är kopplat till någon särskild etnisk grupp eller en viss nation är en djupt rotad princip i tron, något som ger den en stark och logisk attraktionskraft. I en tid då religioner ofta förknippas med specifika folkgrupper eller geografiska områden, framträder islam som ett universellt alternativ. Enligt historisk forskning konverterade miljontals människor i Mellanöstern, Afrika och Asien till islam under de första århundradena efter profeten Muhammeds död, inte på grund av tvång, utan på grund av den övertygelse som väcktes genom islams budskap om **universell rättvisa och jämlikhet**. Denna spridning visar att islam från första början inte var avsedd för en viss folkgrupp, utan för alla människor, oavsett deras bakgrund.

Ett tydligt exempel på detta finner vi i Koranen:

”O människor! Vi har skapat er av en man och en kvinna och gjort er till folk och stammar för att ni skall lära känna varandra. Den mest ädla av er inför Gud är den som är mest rättfärdig” (Koranen 49:13).

Denna vers slår fast att ingen har en förutbestämd särställning inför Gud. Varken etnisk tillhörighet eller härkomst ger en fördel; istället är det den rättfärdiga handlingen, den moraliska integriteten, som värderas högst.

Historiskt sett har detta synsätt haft djupgående konsekvenser. Islam blev snabbt en trosgemenskap som omfattade människor från många olika etniska och kulturella bakgrunder. Från de tidiga konverteringarna på den arabiska halvön till de stora kulturutbyten som skedde längs sidenvägen under det muslimska rikets expansion, skapade islam ett av de mest multikulturella samhällena i världshistorien. Den andliga och intellektuella blomstringen under det medeltida islam, med dess framsteg inom vetenskap, filosofi och litteratur, var ett direkt resultat av denna mångfald. Här finner vi en tro som inte bara talar om **universell rättvisa**, utan också förkroppsligar den i sina historiska uttryck.

Denna betoning på **individens handlingar** framför medfödda egenskaper såsom etnicitet är både rationell och djupt förenlig med moderna idéer om jämlikhet. I en värld där människor ofta bedöms utifrån sina förfäders gärningar eller sin sociala tillhörighet erbjuder islam en andlig väg som ser bortom dessa yttre faktorer. Varje människa, oavsett tidigare liv eller omständigheter, har möjlighet att söka Gud. Islam erkänner individens förmåga till omvändelse, ett nytt liv och en väg av rättfärdighet—en form av **moralisk renässans** som är öppen för alla.

Tanken om *individens ansvar och autonomi* spelar här en central roll. I Koranen står det: **”Ingen bär en annans börda”** (Koranen 6:164), vilket understryker att varje människa själv bär ansvaret för sina handlingar. Detta rimmar väl med moderna rättviseideal, där individen inte ska hållas ansvarig för andra människors synder, och där var och en bedöms utifrån sina egna gärningar. Islam erbjuder en modell där alla har lika stor möjlighet att lyckas, oavsett var de kommer ifrån eller vad de har gjort tidigare i livet.

I en tid då identitetsfrågor ofta används för att skilja människor åt, och där både privilegier och diskriminering kan bero på faktorer som en individ inte själv råår över, erbjuder islam en befriande enkelhet. Det är en religion där varje människas värde bygger på hennes handlingar och avsikter, inte

på hennes etnicitet eller bakgrund. Denna logik står i skarp kontrast till religiösa system som bygger på tanken om ett "utvalt folk" eller en nationell religiös identitet. Genom att ta bort alla sådana hinder möjliggör islam en **andlig frihet** som är både tillgänglig och rättvis—en frihet där varje individ, oavsett sitt förflutna, kan välja att träda in i tron och bli accepterad fullt ut.

Detta belyses tydligt i Ivar Lo-Johanssons *Godnatt, jord*, där karaktärernas längtan efter frihet från samhällets bojar står i fokus. På samma sätt frigör islam individen från yttre begränsningar och påbud som kan hindra hennes andliga strävan. Ingen behöver få sitt värde definierat av samhället; i islam bedöms varje människa på sina egna meriter.

Detta för oss till den kanske mest befriande aspekten av islam: att ingen människa, ingen institution och ingen stat har rätten att avgöra vem som får närma sig Gud. Att bli muslim är en handling som sker **direkt mellan individen och Gud**. Det räcker att individen uttalar trosbekännelsen—"Det finns ingen gud utom Gud, och Muhammed är Hans profet"—med uppriktighet, och därmed träder hon in i islam. Inget prästerskap, ingen överhet har makten att förhindra detta. Denna **rationalitet** ger en otrolig frihet, och det speglar den djupa tro på individens förmåga att själv finna vägen till Gud.

Denna direkthet—utan mellanhänder, utan institutioner som står mellan människan och Gud—ger islam en enkelhet som talar till den moderna människan. I en värld där byråkrati, hierarkier och institutionella barriärer ofta begränsar människors möjligheter, erbjuder islam en **andlig frihet** som är tillgänglig för alla. Tron blir inte en fråga om födelseplats, utan om val; det är inte en fråga om arv, utan om personlig övertygelse.

Sammanfattningsvis är islam en religion som genom sin **universella öppenhet** och betoning på **individuell rättvisa och ansvar** erbjuder en rationell och attraktiv väg för alla människor. Oavsett bakgrund, etnicitet eller tidigare livsöden står dörrarna öppna för den som vill träda in i tron. Detta gör islam till en av de mest inkluderande och tillgängliga trossystemen i världen, och dess budskap om universell rättvisa är lika relevant i dag som det var för över ett millennium sedan.